

Sygn. akt II Ka 584/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 września 2014 r.

Sąd Okręgowy w Zamościu II Wydział Karny w składzie :

Przewodniczący: SSO Tadeusz Bizior

Sędziowie: SO Beata Krzysztofiak

SO Przemysław Szyszka (spr.)

Protokolant: st.sekr.sąd. Krystyna Duras

przy udziale Prokuratora Prok. Okręg. Marka Sowy

po rozpoznaniu w dniu 15 września 2014 roku

sprawy **Z. C.**

oskarżonego z art.178a§4 kk

na skutek apelacji, wniesionej przez prokuratora

od wyroku Sądu Rejonowego w Zamościu

z dnia 30 kwietnia 2014 r. sygn. akt VII K 417/13

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że :

- 1) podstawę prawną rozstrzygnięcia o warunkowym zawieszeniu wykonania kary pozbawienia wolności uzupełnia o art.69§4 kk ;
- 2) uchyla rozstrzygnięcie o obowiązku zwrotu dokumentu uprawniającego do prowadzenia pojazdów mechanicznych ;

II. w pozostałych częściach utrzymuje w mocy zaskarżony wyrok ;

III. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw. A. K. kwotę 516,60 zł (pięćset szesnaście złotych sześćdziesiąt groszy), w tym kwotę 96,60 zł (dziewięćdziesiąt sześć złotych sześćdziesiąt groszy) tytułem podatku od towarów i usług, tytułem wynagrodzenia za nieopłaconą pomoc prawną udzieloną oskarżonemu w postępowaniu apelacyjnym przez obrońcę ustanowionego z urzędu ;

IV. zasądza od Z. C. na rzecz Skarbu Państwa kwotę 20 (dwadzieścia) złotych tytułem wydatków za postępowanie apelacyjne.

V. w pozostałym zakresie zwalnia Z. C. od zapłaty na rzecz Skarbu Państwa kosztów sądowych za postępowanie apelacyjne, obciążając wydatkami w tej części Skarb Państwa.

/-/ Na oryginale właściwe podpisy.

Sygn. akt II Ka 584/14

UZASADNIENIE

W wyroku z 30.04.2014r., w sprawie VII K 417/13 Sąd Rejonowy w Zamościu uznał Z. C. za winnego tego, że w dniu 16 maja 2013 roku w S. powiatu (...) będąc wcześniej prawomocnie skazany za prowadzenie pojazdu mechanicznego w stanie nietrzeźwości wyrokiem nakazowym Sądu Rejonowego w Zamościu VII Wydział Grodzki z dnia 18 listopada 2005 roku w sprawie VII K 1285/05 prowadził ciągnik rolniczy marki U. (...) o numerze rejestracyjnym (...) w ruchu lądowym znajdując się w stanie nietrzeźwości 0,82 mg/l alkoholu etylowego w wydychanym powietrzu – to jest czynu wyczerpującego dyspozycję art. 178a § 4 k.k. i za to na podstawie art. 178a § 4 k.k. wymierzył oskarżonemu karę 4 (czterech) miesięcy pozbawienia wolności;

na podstawie art. 69 § 1 i 2 k.k., art. 70 § 1 pkt 1 k.k. wykonanie orzeczonej wobec oskarżonego kary pozbawienia wolności warunkowo zawiesił na okres 2 (dwóch) lat tytułem próby;

na podstawie art. 71 § 1 k.k. orzekł wobec oskarżonego grzywnę w liczbie 100 (stu) stawek dziennych, ustalając wysokość jednej stawki dziennej na kwotę 10 (dziesięć) złotych;

na podstawie art. 42 § 2 k.k. orzekł wobec oskarżonego środek karny w postaci zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych w ruchu lądowym na okres 3 (trzech) lat;

na podstawie art. 43 § 3 k.k. nałożył na oskarżonego obowiązek zwrotu dokumentu uprawniającego do prowadzenia pojazdów mechanicznych w ruchu lądowym do właściwego wydziału komunikacji;

przyznał od Skarbu Państwa (kasa Sądu Rejonowego w Zamościu) adwokatowi A. K. kwotę 1033,20 zł (jeden tysiąc trzydzieści trzy złote, dwadzieścia groszy), w tym kwotę 193,20 zł (sto dziewięćdziesiąt trzy złote, dwadzieścia groszy) podatku od towarów i usług tytułem kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu na rzecz oskarżonego Z. C.;

zasądził od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa (kasa Sądu Rejonowego w Zamościu) kwotę 812,95 zł (osiemset dwanaście złotych, dziewięćdziesiąt pięć groszy) tytułem kosztów sądowych.

Apelację od tego wyroku złożył Prokurator, zaskarżając go w części dotyczącej orzeczenia o karze na niekorzyść oskarżonego zarzucając mu:

1. obrazę przepisów prawa materialnego tj. art. 69§ 4 kk polegającą na pominięciu tego przepisu w podstawie zawieszenia wykonania kary pozbawienia wolności orzeczonej wobec Z. C., podczas gdy przepis tego artykułu w niniejszej sprawie winien być wskazany;

2. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, który miał wpływ na jego treść polegający na przyjęciu przez Sąd I instancji, iż podeszły wiek oskarżonego, jego problemy zdrowotne oraz nieznacznie ograniczona zdolność do rozpoznania znaczenia czynu oraz do pokierowania postępowaniem, a także poruszanie się po drodze powiatowej o znikomym natężeniu ruchu stanowią szczególnie uzasadniony wypadek umożliwiający warunkowe zawieszenie wykonania kary pozbawienia wolności w wymiarze 4 miesięcy, podczas gdy właściwa ocena przyjętych przez Sąd okoliczności nie może być uznana za szczególnie uzasadniony wypadek o jakim mowa w art. 69§4 kk wnosząc o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Zamościu.

Sąd Okręgowy zważył:

Apelacja Prokuratora jest zasadna jedynie co do zarzutu z punktu 1.

Na wstępie należy zauważyć, że poczynione przez Sąd Rejonowy ustalenia faktyczne, na podstawie których przypisał on oskarżonemu winę były wynikiem prawidłowej oceny dowodów, która choć swobodna – nie wykroczyła poza ramy określone przez art. 7 kpk i pozostaje pod ochroną tego przepisu. Nie budzi więc wątpliwości wina Z.Z. C., ani też kwalifikacja prawna przypisanego mu przez Sąd I instancji czynu.

W ocenie Sądu Okręgowego analiza akt sprawy szczególności w kontekście podniesionego w apelacji zarzutu – prowadzi do wniosku, że orzeczona wobec oskarżonego kara oraz środek karny zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych uwzględniają należyte dyrektywy ich wymiaru oraz cele, jakie mają one osiągnąć, w zakresie prewencji indywidualnej i ogólnej.

Należy zauważyć, że Sąd I instancji zanalizował zarówno stopień winy, jak i społecznej szkodliwości czynu oskarżonego, czemu dał wyraz w uzasadnieniu wyroku (k. 110v).

Analiza ta nie nasuwa zasadniczych zastrzeżeń. Ponadto Sąd rozważył nie tylko okoliczności zaostrzające wymiar kary oskarżonego, ale i okoliczności łagodzące.

Wreszcie – w staranny sposób Sąd I instancji wywiódł, przy uwzględnieniu dyrektyw z art. 53§1 i 2 kk, wybór i rozmiar kary oraz środka karnego /w związku z treścią art. 56 kk/ wymierzonych oskarżonemu. Argumenty podniesione przez Sąd I instancji w tym zakresie są trafne, przekonujące i należyte uwzględniają te dyrektywy / k.111-112/.

Odnosząc się szczegółowiej do zarzutu z punktu 2 apelacji należy zauważyć, że nie podnosi ona błąd, polegający na uznaniu ustalonych przez Sąd okoliczności jako wyczerpujących przesłankę „szczególnie uzasadnionego wypadku” z art. 69§4 kk, i w konsekwencji zastosowanie co do tej kary pozbawienia wolności środka probacyjnego w postaci warunkowego zawieszenia wykonania kary.

Oczywiście podstawowym warunkiem zastosowania tego środka probacyjnego jest przekonanie Sądu, że orzeczona kara z warunkowym zawieszeniem jej wykonania będzie wystarczająca dla osiągnięcia wobec sprawcy jej celów, w szczególności zapobiegnie jego powrotowi do przestępstwa.

Ponadto – in casu – ustawodawca zaostrzył przesłanki orzeczenia o tym środku probacyjnym, wskazując, że jego zastosowanie muszą uzasadniać nie zwykłe – z §1 i 2 art.69 kk okoliczności, lecz kwalifikowane – wskazujące, że zawieszenie wykonania kary wobec sprawcy przestępstwa z art.178a§4 kk może nastąpić tylko w szczególnie uzasadnionych wypadkach (art.69§4 kk).

Odnosząc się najpierw do tej kwestii należy na wstępie stwierdzić, że w orzecznictwie SN podejmowano już wielokrotnie próby bliższego wyjaśnienia jakie są desygnaty pojęcia „szczególnych okoliczności”, które są pokrewne pojęciu „szczególnie uzasadnionego wypadku” z art. 69§4 kk, /por. wyrok z 3.04.1973, V KRN 573/72, OSNPG 11/73, p.151; wyrok z 20.09.1977 r, VKRN 207/77, OSNKW 121/77, p.132; wyrok z 23.01.1979 r., IV KRN, 367/78, OSNKW 5/79, p. 53 i inne/.

Najtrafniej zakres tego pojęcia SN oddał w wyroku z 20.09.1977 r., wskazując, że przez "szczególne okoliczności", należy rozumieć zarówno charakteryzujące osobowość sprawcy, jak i inne, wymienione w art. 50 § 2 k.k./ obecnie art. 53§2 kk/, jeżeli przemawiają zdecydowanie na korzyść sprawcy i wskazują, że nie jest ani konieczne, ani celowe wymierzenie mu kary bezwzględnej pozbawienia wolności, zwłaszcza gdy czyn sprawcy jest zdarzeniem w jego życiu zupełnie wyjątkowym i rażąco odbiegającym od jego dotychczasowego postępowania.

Do tych trafnych wywodów należy jedynie dodać, że w obręb tego pojęcia należy też włączyć dodatkowe okoliczności – związane z zasadą humanitaryzmu (art. 3 kk), które - niezależnie od innych, przy pozytywnej prognozie co do sprawcy, mogą uzasadnić rezygnację z bezwzględnej kary pozbawienia wolności /np. ciężki stan zdrowia, obowiązek opieki wobec małoletniego lub osób nieporadnych itp. – por. też K. Buchała [w:] Komentarz do kk. Cześć ogólna. Warszawa 1994, s. 360-361/.

Te wskazania są aktualne przy wykładni pojęcia szczególnie uzasadnionego wypadku z art. 69§4 kk.

Przenosząc te rozważania na grunt niniejszej sprawy należy zauważyć, że wbrew stanowiska skarżącego, Sąd Rejonowy trafie uznał, że co do Z.Z. C., w realiach tej sprawy, zachodzi szczególnie uzasadniony wypadek z art. 69§ 4 kk.

Aby nie powielać trafnych wywodów Sądu Rejonowego w tym zakresie należy jedynie uwypuklić świetle zarzutu z apelacji niektóre okoliczności przemawiające za tą oceną. Należy zwrócić uwagę – co do cech jego osobowości – że ma on w swoim środowisku lokalnym bardzo dobrą opinię, na którą zasłużył przez wiele lat życia /k.46-47/. Ostatni raz naruszył porządek prawny w dn.11.09.2005r., a więc niemal 8 lat przed datą popełnienia przypisanego mu czynu. Zważyć też należy, że w tym okresie nie dopuścił się żadnego wykroczenia /k.15/. Należy więc uznać, że było to zdarzenie rażąco odbiegające od jego postawy, manifestującej się w szacunku dla prawnie chronionych dóbr. Nie można pominąć, jak to czyni skarżący, że swego czynu oskarżony dopuścił się na niewielkim dystansie w warunkach znikomego ruchu i nieznacznie ograniczonej poczytalności. Trzeba też mieć wzgląd na aspekt humanitarny sprawy – oskarżony jest bowiem 78-letnim mężczyzną, cierpiącym na liczne dolegliwości, przez co kara pozbawienia wolności byłaby dla niego szczególnie dolegliwa. Nie budzi też wątpliwości, że istnieją przesłanki do sformułowania wobec niego pozytywnej prognozy kryminologicznej.

W ocenie Sądu Okręgowego zespół tych okoliczności, w niepowtarzalnych realiach sprawy, wyczerpuje znamiona szczególnie uzasadnionego wypadku art. 69§ 4 kk i daje należyłą podstawę do stosowania wobec oskarżonego warunkowego zawieszenia wykonania kary pozbawienia wolności.

Z kolei odnosząc się do kwestii prewencji ogólnej pozytywnej, rozumianej jako wzmocnianie poczucia obowiązku norm prawnych oraz wartości społecznych uporządkowanych w określonej hierarchii, za sprzeczne z celami prewencji ogólnej należałoby uznać wymierzanie kar w rozmiarze surowszym, niżby to wynikało z oczekiwań społecznych. "Wymierzanie kar zbyt surowych nie tylko nie umacnia poszanowania prawa, ufności w celowość przestrzegania norm prawnych organizujących społeczeństwo ani zaufania do organów prawo realizujących, ale nawet przeciwnie - może wywoływać mimowolne współczucie społeczeństwa dla przestępcy zbyt surowo ukaranego" (wyrok SA w Krakowie z 1 lutego 2001 r., II AKa 3/01, KZS 2001 z. 2, poz. 22; por. też wyrok SA w Krakowie z 23 kwietnia 1998, II AKa 48/98, KZS 1998, z. 4-5, poz. 49).

Wymierzenie więc oskarżonemu kary izolacyjnej, po upływie niemal 8 lat jego prawidłowego, nienagannego funkcjonowania w społeczeństwie, zwłaszcza zaś w społeczności lokalnej, także w ocenie Sądu Okręgowego uznane zostałyby za rozstrzygnięcie nadmiernie punitywne, biorąc nadto pod uwagę pozostałe okoliczności sprawy, w tym zwłaszcza wskazujące na potrzebę respektowania zasady humanitaryzmu.

Stąd wydaje się, nie kwestionując oczywiście przekonania Prokuratora o potrzebie surowego karania sprawców tego typu przestępstw, że wymierzenie oskarżonemu kary izolacyjnej, musiałyby prowadzić do zignorowania zarówno okoliczności dotyczących bezpośrednio osoby oskarżonego, jak i względów prewencji ogólnej pozytywnej i przez to prowadziłyby do wymierzenia kary rażąco surowej.

Brak jest więc podstaw do stwierdzenia postulowanego przez skarżącego błędu w ustaleniach faktycznych, przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia o warunkowym zawieszeniu kary pozbawienia wolności.

Bezwzględnie trafnie natomiast apelujący wskazał w zarzucie 1 na obrazę art. 69§4 kk poprzez pominięcie go w podstawie prawnej rozstrzygnięcia o warunkowym zawieszeniu wykonania kary pozbawienia wolności, co spowodowało stosowną korekturę zaskarżonego wyroku.

Natomiast w związku z wniesioną apelacją orzeczenie o karze także na korzyść oskarżonego, Sąd Okręgowy stwierdził obrazę art. 43§3 kk poprzez nałożenie na Z.Z. C. obowiązku zwrotu dokumentu uprawniającego go do prowadzenia pojazdów mechanicznych w sytuacji, gdy oskarżony takich uprawnień, ani też stwierdzającego je dokumentu nie posiada – stąd też orzeczono jak w punkcie I. 2 wyroku, co nie uchybia rozstrzygnięciu o środku karnym zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych /por. uzasadnienie t. 24 uchwały SN z 28.02.1975r., V KZP 2/74, OSNKW 3-4/75, p. 33/.

Wobec braku konieczności dalej idącej korektury zaskarżonego wyroku, a zwłaszcza brak podstaw do działania sądu odwoławczego poza granicami wniesionej apelacji w pozostałych częściach zaskarżony wyrok utrzymano w mocy jako słuszny.

Adwokat A. K. występował w przedmiotowej sprawie jako obrońca z urzędu. Obrona nie została opłacona przez oskarżonego. Stąd też wskazanemu adwokatowi należy się wynagrodzenie tytułem obrony sprawowanej z urzędu. W ocenie Sądu właściwym i wynikającym z wniosku przedłożonego przez obrońcę będzie wynagrodzenie w stawce minimalnej.

Mając powyższe na uwadze Sąd, na mocy §14 ust. 2 pkt 4, § 2 ust. 3, §19 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu /Dz.U.02.163.1348 ze zm./, zasądził od Skarbu Państwa na rzecz adwokata A. K. kwotę 516,60 zł, w tym kwotę 96,60 zł podatku od towarów i usług tytułem wynagrodzenia za nieopłaconą pomoc prawną udzieloną w postępowaniu apelacyjnym przez obrońcę ustanowionego z urzędu.

Na mocy art. 627 kpk w zw. z art. 634 kpk w zw. z § 1 rozporządzenia z 18.06.2003r./ Dz.U. Nr 663 z 2013r./ zasądzono od Z. Z. C. na rzecz Skarbu Państwa kwotę 20 zł. tytułem wydatków za postępowanie apelacyjne, zaś w pozostałym zakresie- z mocy art. 624§1 kpk w zw. z art. 634 kpk zwolniono go od uiszczenia kosztów sądowych, jako zbyt uciążliwego w jego trudnej sytuacji materialnej i osobistej/k.46-48/.

/-/ Na oryginale właściwe podpisy.